

- Smiselno je pohvaliti otrokov trud in prizadevanje, ne pa zgolj rezultat.
- Šolska uspešnost otroka je manj pomembna kot to, v kakšnega človeka se razvija. Pri komentiranju ocen naj bodo zato staršem pred očmi tudi njegove ostale lastnosti, dosežki na drugih področjih.
- Koristno je, če se otrok ali mladostnik poleg šole ukvarja s kakšnim področjem, kjer je uspešen in kjer se sprosti. Pri tem je treba poslušati otrokov resnični interes in ne slediti komercialni ponudbi in zgledu »uspešnih otrok in uspešnih družin«.
- Vsak otrok ali mladostnik je poseben človek. Poskusite ga razumeti, začutiti, kako doživlja svet in spremljati njegovo pot skozi življenje. Potem bi tudi stisk ne smeli spregledati. Stiske pa niso nič slabega – ravno takrat se ima otrok priložnost »usposobiti« za nadaljnje korake v življenje.
- Otrok mora imeti poleg šolskih tudi kakšno manjšo domačo obveznost. Prepričanje »če si priden v šoli, ti drugega ni treba delati« ne razvija vsestranske osebnosti.
- Pretirano zaščitništvo staršev oz. prevelika pričakovanja niso ustrezna.
- Otrok rabi ob sebi starše, ki imajo čas zanj in ki so takrat, kadar so skupaj, ne le fizično, ampak tudi dejansko prisotni.

Strokovna pomoč otroku z učnimi težavami

Smiselno je, da so starši v rednem stiku z učitelji-co, ki otroka dobro pozna in spremlja njegov napredek. Šola lahko otroku ponudi nekatere prilagoditve in dodatno učno pomoč, zato je koristno najprej preveriti te možnosti.

Otrokova stiska se lahko kaže v obliki telesnih bolezni, ki jim ne odkrijejo vzroka (npr. glavoboli, slabosti, bolečine v trebuhu). Lahko se kaže kot stanje prekomerne zaskrbljenosti, depresivnosti, razne vrste strahov, misli o samomoru, beg od doma, samopoškodovalno vedenje, zatekanje v razne omame ali zabave, ki ne prinašajo prave sprostitve. V teh primerih se je dobro posvetovati z zdravnikom ali psihologom.

Pomoč otroku temelji na strokovni oceni njegovega počutja. Le-to lahko opravi šolski psiholog ali svetovalni delavec druge stroke; ali pa klinični psiholog, specialni pedagog ali pedopsihiater v zdravstveni ustanovi.

Včasih zadošča že nekaj svetovalnih pogovorov z otrokom in starši, pogosto pa je potrebno vključiti otrokovo oz. mladostnikovo širše okolje (družino, šolo). Pogosto svetujemo staršem začetek postopka na Komisiji za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, s čimer pridobi otrok prilagoditve pri pouku in dodatno strokovno pomoč v šoli. Včasih je potrebna dolgotrajnejša psihoterapevtska pomoč otroku in/ali družini.

Avtorica: mag. Bernarda Dobnik Renko, spec. klinične psihologije
Zdravstveni dom Ljubljana, oktober 2009

ZDL

ZDL Community Health Centre Ljubljana
Zdravstveni dom Ljubljana
Metelkova ulica 9, 1000 Ljubljana

Stiske otrok v povezavi z uspešnostjo v šoli

Na otrokovo šolsko uspešnost vplivajo številni dejavniki – od njegovih intelektualnih in ostalih osebnostnih lastnosti, do učnih navad, vzpodbud v domačem okolju, ambicioznosti in vrednot njegovega samega in staršev, do vpliva vrstnikov in šole same.

Zelo pomembno vlogo imajo tudi učitelji, ki lahko otroka zelo vzpodbudijo k šolskemu delu, nekateri pa lahko dosežejo nasprotno in še dodatno znižajo otrokovo motivacijo za šolsko delo. Temelji otrokove osebnosti se večinoma oblikujejo že pred otrokovim vstopom v šolo, pri čemer ima pomembno vlogo otrokova družina (s svojimi biološkimi in vzgojnimi vplivi). Otrok s trdnimi temelji osebnosti bo torej lažje prenašal stresne vplive šole, vrstniških konfliktov ali drugih težav, kakor nekdo, ki je prekomerno ranljiv, občutljiv in neopremljen za reševanje problemov.

Uspešnost v šoli močno vpliva na izgrajevanje **otrokove samopodobe**. Negativne povratne informacije o sebi otrok vgrajuje v svoj občutek lastne vrednosti. Mnenje o sebi si vsak človek oblikuje tudi na osnovi svojih drugih lastnosti in sposobnosti, pa vendar šola pri tem igra zelo pomembno vlogo. To še zlasti velja v primerih, ko tudi starši vrednotijo otroka predvsem skozi njegove šolske dosežke.

Tako kot za vsako drugo delo, mora imeti otrok tudi za uspešno učenje zagotovljene **osnovne pogoje**. Učenje je namreč mentalni napor, ki zahteva motivacijo in koncentracijo. Neugodno je, če otrok za učenje nima ustreznih prostorskih pogojev (npr. učenje v kuhinji, kjer so neprestani moteči zunanji dražljaji), učnih navad ali pa čustvenega miru. Če ima otrok skrbi v zvezi s stvarmi, ki ga ne bi smele skrbeti (npr. konflikti med staršema, finančne skrbi družine ipd.), to praviloma znižuje njegovo šolsko uspešnost.

ZDL

Zakaj nekateri otroci v šoli niso uspešni?

Razlogov je več, med drugim:

- otrokove nižje sposobnosti, ki otroku onemogočajo ustrezno dojemanje snovi, zato je pretirano obremenjen in neuspešen;
- težave s koncentracijo ali nemirnostjo;
- čustvene težave: otroci, ki so pretirano občutljivi, napeti, negotovi, zaskrbljeni; takšni otroci imajo pogosto tremo pri preverjanju znanja, ki vpliva na koncentracijo in posledično na uspeh;
- vedenjske težave: ti otroci se težje prilagajajo pravilom obnašanja, ki jih postavlja šola kot socialni sistem; razlogov za takšno vedenje je mnogo, med drugim čustvene težave, težave v družini, hiperaktivnost, pomanjkanje ustreznih izkušenj s primernim vedenjem v drugih situacijah, slabša kontrola obnašanja, podobno vedenje pomembnih odraslih oseb ipd.;
- otroci iz družin, v katerih imata starša konfliktni odnos, kjer uporabljajo posebne vzgojne metode, kadar v družini veljajo drugačna pravila obnašanja kot v šoli, kadar starši slabše razumejo otrokove potrebe, kadar ima otrok kakšno kronično bolezen ali druge vrste posebnih potreb ipd.

Preprečevanje stisk in težav v povezavi s šolo

- Otroka je smiselno navajati, da dela za šolo vsak dan, ob nekem približno podobnem času, na istem mestu, in (z odmori ali brez) določen čas, ki je prilagojen njegovi starosti in sposobnostim.
- Stvari, ki jih zmore, naj naredi sam, starši pa so na voljo za pomoč, če je potrebna.
- Delo za šolo naj bi potekalo v prijetnem vzdušju, ko otrok pripoveduje svoja doživetja o šoli, starši pa mu lahko pripovedujejo o svojih. S tem bo doživel občutek, da je pomemben in enakopraven član družine in da so njegovi občutki pomembni in sprejeti. Ob takih pogovorih je potrebno otroka učiti izražanja čustev: sprašujemo ga, kaj ga je razveselilo, kaj užalostilo, ali je bil kaj presenečen, ali ga kaj skrbi... To je koristno učenje za vse življenje.
- Otroku je treba pokazati da ga imajo starši radi takšnega kot je, čeprav se mu kdaj kaj ponesreči, dobi slabšo oceno ali dela kaj, s čemer se starši ne strinjajo. Seveda ga je potrebno hkrati vzpodbujati k bolj ustreznemu obnašanju, a ne z očitki, ampak z vzpodbudami in izkušnjami.
- Starši naj bi skozi celotno šolsko leto spremljali otrokovo počutje in vedenje v šoli.
- Ob koncu šolskega leta je zelo pomembno, kako se starši odzovejo na otrokove ocene oz. dosežke. Če so npr. vidno razočarani nad otrokom, ali pa ga zaradi ocen kaznujejo, si otrok ustvari vtis, da je za starše pomembno samo to, kakšne so njegove ocene, ne pa on sam.

ZDL